

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 519/2023-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], zastúpenej Advokátskou kanceláriou TIMAR & partners, s.r.o., P. Pázmaňa 17A, Šaľa, IČO: 36 866 296, proti uzneseniu Okresného súdu Galanta č. k. 8C/59/2021-191 z 22. augusta 2023 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Okresného súdu Galanta č. k. 8C/59/2021-191 z 22. augusta 2023 **boli porušené** základné práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Okresného súdu Galanta č. k. 8C/59/2021-191 z 22. augusta 2023 **zrušuje a vec mu vracia** na ďalšie konanie.
3. Okresný súd Galanta **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume **530,86 eur** a zaplatiť ich jej právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 7. septembra 2023 domáha vyslovenia porušenia základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením okresného súdu o výške náhrady trov konania v civilnom spore, ktoré žiada zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie.

II.

2. Sťažovateľka sa po zániku jej bezpodielového spoluvlastníctva (ďalej len „BSM“) rozvodom žalobou proti žalovaným (vlastníkovi a bývalému manželovi) domáhala určenia, že s bývalým manželom sú bezpodielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností (záhradná chatka a pozemky). Odôvodnila to tým, že nehnuteľnosti nadobudli s bývalým manželom do BSM, ktorý ich bez jej súhlasu previedol. Okresný súd rozsudkom pre uznanie žalobe sťažovateľky vyhovel a priznal jej proti žalovaným náhradu trov konania v celom rozsahu.

3. Okresný súd uznesením vyššieho súdneho úradníka sťažovateľke priznal náhradu trov právneho zastúpenia v sume 2 985,55 eur. Vychádzal z § 10 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), podľa ktorého je tarifnou hodnotou aj cena práva, za ktorú sa považuje hodnota vecí, o ktorej vlastníctvo sa vedie spor. Preto pri určení základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby vychádzal z hodnoty nehnuteľností podľa znaleckého posudku z konania o vyporiadanie BSM sťažovateľky a bývalého manžela.

4. Proti tomuto uzneseniu žalovaní podali sťažnosť, v ktorej namietali nesprávne právne posúdenie. Sťažovatelia sa, argumentujúc rozhodnutím ústavného súdu č. k. III. ÚS 48/2013, domáhali určenia základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon ako 1/13 výpočtového základu podľa § 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky. Sťažovateľka k sťažnosti uviedla, že nemožno aplikovať závery rozhodnutia ústavného súdu č. k. III. ÚS 48/2013 a § 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky, pretože sa vzťahujú na spory, predmetom ktorých sú nehnuteľnosti určené alebo slúžiace na bývanie.

5. Okresný súd ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením sudcu zmenil uznesenie vyššieho súdneho úradníka tak, že priznal sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia v sume 453,33 eur. Sudca sa nestotožnil s tým, že predmetom sporu je určenie vlastníckeho práva, ale že nehnuteľnosti patria do BSM. Analogicky aplikoval závery rozhodnutia ústavného súdu č. k. IV. ÚS 187/2018 a uviedol, že určovacím výrokom, že nehnuteľnosti patria do BSM, sa neurčí vlastnícke právo konkrétnej strane sporu, ktoré sa určí až v konaní o vyporiadanie BSM. Sudca poukázal aj na rozhodnutie ústavného súdu č. k. II. ÚS 116/2021, podľa ktorého v spore o určenie, že nehnuteľnosť patrí do BSM, treba aplikovať § 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky. Preto sudca určil základnú sadzbu tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky ako 1/13 výpočtového základu v prípadoch, ak nemožno vyjadriť hodnotu práva v peniazoch alebo ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami.

III.

6. Sťažovateľka považuje namietané uznesenie za prekvapivé, pretože sudca rozhodol na základe skutočností, ktoré neboli predmetom sťažnosti žalovaných. K tomu uviedla, že žalovaní sa domáhali aplikácie § 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky výlučne s odkazom na rozhodnutie č. k. III. ÚS 48/2013, no sudca zmenil uznesenie vyššieho súdneho úradníka na základe aplikácie iných ustanovení vyhlášky a právnych záverov ústavného súdu, ku ktorým sa nemohla vyjadriť. Sťažovateľka nesúhlasí s aplikáciou záverov ústavného súdu z rozhodnutí č. k. IV. ÚS 187/2018 a II. ÚS 116/2021, pretože vychádzali z odlišných skutkových stavov. V rozhodnutí č. k. IV. ÚS 187/2018 bolo predmetom sporu určenie, že vec patrí do dedičstva, ku ktorej sa vlastníctvo konkrétnej osoby určí až v dedičskom konaní. V rozhodnutí

č. k. II. ÚS 116/2021 bolo predmetom sporu iba medzi manželmi, že nehnuteľnosť patrí do BSM, ku ktorej sa vlastníctvo konkrétneho manžela určí až v konaní o vyporiadanie BSM. Sťažovateľka poukazuje na to, že okresný súd nerozhodol, že nehnuteľnosti patria do BSM, ale o jej bezpodielovom spoluvlastníckom práve k nehnuteľnostiam.

7. Okresný súd považuje ústavnou sťažnosťou namietané uznesenie za správne. Poukázal na to, že predmetom sporu nebolo určenie vlastníckeho práva konkrétnej osobe, ale to, či nehnuteľnosti patria do BSM s tým, že vlastníctvo konkrétnej osoby je predmetom ďalšieho konania.

8. Zúčastnené osoby – žalovaní sa k ústavnej sťažnosti nevyjadrili.

IV.

9. Rozhodovacia činnosť ústavného súdu k rozhodnutiam civilných súdov o náhrade trov konania vychádza z toho, že skutkové a právne závery súdu môžu byť predmetom kontroly ústavného súdu, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00). Ústavný súd zdôrazňuje zdržanlivosť k výkladu zákonného práva o náhrade trov konania, keďže problematika trov konania má akcesorickú povahu (II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04). I pri preskúmaní rozhodnutí o výške náhrady trov konania v civilnom spore možno vychádzať z toho, že protiústavné sú také rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej alebo extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06). Rovnako o takýto stav ide aj vtedy, ak závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, by zásadne popreli účel a význam zákonného predpisu. Rozhodnutie vnútroštátneho súdu možno považovať za svojvoľné a také, ktoré narúša spravodlivosť konania, iba v prípade, ak sú v ňom vyjadrené dôvody založené na zjavnej skutkovej alebo právnej chybe vnútroštátneho súdu, dôsledkom čoho došlo k odopretiu spravodlivosti (Európsky súd pre ľudské práva *Moreira Ferreira*, bod 85; *Navalnyy a Ofitserov proti Rusku* z 23. 2. 2016, sťažnosti č. 46632/13 a č. 28671/14, bod 119).

10. S námietkou sťažovateľky, že sudca zmenil uznesenie vyššieho súdneho úradníka na základe inej ako sťažnostnej argumentácie, nemožno súhlasiť. Zo zákona nevyplýva, že sudca rozhodujúci o sťažnosti je viazaný sťažnostnými dôvodmi či právnou argumentáciou sťažovateľa. Preto sudca môže o sťažnosti rozhodnúť aj na základe iných ako sťažnostných dôvodov, ak dospeje k záveru o nesprávnosti napadnutého uznesenia. Podstatné je, že žalovaní v sťažnosti vyjadrili nesúhlas s výpočtom odmeny z hodnoty nehnuteľností a domáhali sa jej určenia ako 1/13 výpočtového základu. Nemožno súhlasiť so sťažnostnými námietkami o prekvapivosti uznesenia sudcu, keď aplikoval dovtedy neaplikované ustanovenie a nemožnosti sťažovateľky sa k nemu vyjadriť. Hoci sa sťažovateľka nevyjadrila priamo k aplikácii § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky, vyjadrila nesúhlas s aplikáciou § 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky, ktorej sa dožadovali žalovaní. Pri oboch je podstatou, že odmena za úkon právnej služby sa nepočíta z hodnoty nehnuteľností, ale sa určí ako 1/13 výpočtového základu. K tomu možno doplniť, že povinnosť umožniť stranám sporu sa vyjadriť k dovtedy nepoužitému, no rozhodujúcemu ustanoveniu platí iba pre odvolací súd pri rozhodovaní o odvolaní.

11. Podstatou rozhodovania o výške odmeny za jeden úkon právnej služby bolo určiť, či predmet sporu sťažovateľky je alebo nie je ocenený peniazmi. Okresný súd pre rozhodnutie o výške trov

správne rozlíšil dve kategórie určovacích sporov. Do prvej kategórie (hodnota sporu je peniazmi ocniteľná) patria spory, ktorých predmetom je definitívne určenie a výsledkom je rozsudok, ktorého účinkom je nadobudnutie konkrétnej, peniazmi ocniteľnej hodnoty. Do druhej kategórie (hodnota sporu nie je peniazmi ocniteľná) patria spory, ktorých predmetom nie je definitívne, ale len predbežné určenie na účely vysporiadania iného právneho vzťahu a výsledkom nie je konečné rozhodnutie s účinkom nadobudnutia konkrétnej hodnoty (III. ÚS 91/2023).

12. Možno súhlasiť s okresným súdom, že určovacím výrokom, že nehnuteľnosti patria do BSM, sa neurčí vlastníctvo konkrétnej strane sporu. No na strane druhej okresný súd nesprávne vychádza z toho, že predmetom sporu sťažovateľky bolo určenie, že nehnuteľnosti patria do BSM. Okresný súd rozsudkom určil, že sťažovateľka a bývalý manžel sú bezpodielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností, ktoré boli prevedené na tretiu osobu. Preto nebolo predmetom sporu určenie, či nehnuteľnosti patria do BSM, ale to, kto je konkrétnym vlastníkom nehnuteľností. Či sťažovateľka a bývalý manžel alebo v katastri nehnuteľností zapísaný vlastník. Preto okresný súd nesprávne aplikoval záver rozhodnutia ústavného súdu č. k. IV. ÚS 187/2018, že obdobne ako pri určení, že vec patrí do dedičstva, sa neurčí vlastníctvo konkrétnej strane sporu. Rozsudok o určení, že sťažovateľka je bezpodielovou spoluvlastníčkou nehnuteľností, má na jej právo priamy dosah, keďže je podkladom na zápis jej vlastníctva do katastra nehnuteľností a výmaz vlastníctva zapísaného vlastníka.

13. Na vec sťažovateľky nemožno aplikovať ani okresným súdom aplikovaný záver z rozhodnutia ústavného súdu č. k. II. ÚS 116/2021, predmetom ktorého bolo iba medzi manželmi určenie, že nehnuteľnosť patrí do BSM z dôvodu, že na liste vlastníctva bol ako vlastník zapísaný len jeden z manželov. Okresný súd pri aplikácii záveru z tohto rozhodnutia, že ide o spor s peniazmi neocniteľným predmetom, nezohľadnil podstatnú rozdielnosť, že sťažovateľka sa nielen s bývalým manželom, ale aj zapísaným vlastníkom sporila o určenie, že je vlastníčkou nehnuteľností. Spor sťažovateľky bol výlučne spor o určenie vlastníckeho práva, ktorý nemožno predbežne vyriešiť v konaní o vypořádanie BSM. Preto ho nemožno prirovnať k sporom o určenie, že veci patria do dedičstva či BSM, týkajúcich sa dedičov a manželov, a nie práv tretích osôb. Rozsudkom okresného súdu sa medzi sťažovateľkou (a bývalým manželom) a zapísaným vlastníkom definitívne vyriešila otázka vlastníctva k peniazom ocniteľným nehnuteľnostiam. Preto je opodstatnené, aby sa výška odmeny za jeden úkon vypočítala z tarifnej hodnoty ceny práva, ktorou je hodnota nehnuteľností, o ktorých vlastníctvo sa viedol spor. Aj pri peniazmi ocniteľnom predmete sporu možno určiť výšku odmeny za úkon pevnou sadzbou podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky, keď hodnotu veci, o ktorej vlastníctvo sa vedie spor, možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami. Tak tomu vo veci sťažovateľky nebolo. Hodnota nehnuteľností k času blízkeho začatiu sporu bola ľahko a spoľahlivo zistiteľná zo žalovanými nerozporovaného znaleckého posudku.

14. Namietaný záver okresného súdu o určení odmeny za jeden úkon právnej služby pevnou sadzbou namiesto jej určenia z hodnoty nehnuteľností, o ktorých vlastníctvo sa viedol spor, je výsledkom zjavne mylnej aplikácie noriem vyhlášky, keď namiesto § 10 ods. 2 vyhlášky aplikoval § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky. Preto namietaným uznesením došlo k porušeniu základných práv sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru s tým, že podľa čl. 127 ods. 2 ústavy bolo namietané uznesenie zrušené a vec okresnému súdu vrátená na ďalšie konanie.

V.

15. Zistené porušenie základných práv sťažovateľky odôvodňuje, aby jej okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov úplne nahradil trovy konania, ktoré jej vznikli zastúpením advokátom. Ich výška bola určená podľa vyhlášky, čo za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti 2 x 208,67 eur) s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 12,52 eur) zvýšené o daň z pridanej hodnoty, pretože advokát sťažovateľky je platiteľom dane z pridanej hodnoty, predstavuje sumu 530,86 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. novembra 2023

Robert Šorl
predseda senátu